

PREOCUPĂRI DIDACTICE

**REDACTIA : VIRGIL DOBRESCU, profesor
STRADA PETRU-RAREȘ, -- PIATRA-NEAMȚ**

SUMARUL :

Interesul

Virgil Dobrescu, profesor

Cercetarea interesului la copii

Petru Butnaru, institutor

Comunitățile de muncă

Ion Dragan, profesor

Un ceas de șezătoare la clasa IV-a

Neculai Arhip, învățător

Cuprinsul revistei „Asachi”

Constantin Turcu

**Limba și literatura ca valoare
formativă a românimii**

Victor Țaranu, profesor

Albume școlare

Neculai Arhip, învățător

Revista Revistelor

M. Cojocaru, învățător

Abonamentul pe un an este de 100 lei, iar un număr 10 lei.

Pentru elevii școalelor normale, abonamentul este de 80 lei anual.

Pentru Domnii colegi cari vor să se considere membri fondatori ai revistei, abonamentul începe de la 200 lei.

Revista apare lunar. Toți abonații primesc la sfârșitul anului o copertă pentru legatul celor 10 numere, cari vor apărea în fiecare an și un index bibliografic al întregului an.

Primim cu plăcere colaborări din partea Domnilor colegi — profesori și învățători — bine înțeles dacă lucrările Domniilor lor se încadrează în programul revistei noastre.

Articolele nu vor fi mai lungi ca opt pagini de un sfert de coală de scris și vor fi scrise citeț pe o singură pagină.

Manuscrisele nu se restituie.

Schimbul de reviste, manuscrisele pentru revistă, cărțile pentru recenzii și orice corespondență privitoare la redacție, se vor trimite pe adresa: Virgil Dobrescu, profesor Str. Petru-Rareș, Piatra-N.

Toată corespondența privitoare la administrația revistei, precum și plata abonamentului se vor adresa: Petre Butnaru, institutor Str. Ed. Mirto 68.

Domnii abonați, sunt rugați să ne trimită costul abonamentului.

Nu se împor-
mută acasă.

I. PSIHLOGIE ȘI PEDOLOGIE

INTERESUL

1. *Interesul biologic și psihologic* 2. *Interesul din punct de vedere educativ.*
3. *Interesul la copil și evoluțiunea intereselor.* 4. *Concluziuni.*

Dacă fenomenele sufletești se pot izola cu greutate, chiar numai atunci când le studiem, fiindcă ele se împletesc dându-ne o *unitate*, când este vorba de *interes*, operația este mult mai complicată. Ce este *interesul*? Este o noțiune care se întrebuințează mai rar în psihologie, unde mulți psihologi indentifică atenția cu interesul, dar căreia psihologia didactică îi dă o importanță covârșitoare. Noțiunea de interes, după ce Kant și mai ales Herbart o discută și o lămuresc, formează o problemă capitală în educație, de rezolvirea căreia depinde în mare parte întreaga acțiune educativă.

Herbart, deși acordă așa de mare atenție interesului, încât face din el un scop al învățământului, din pricina stadiului în care se găsea psihologia un timpul său, nu reușește să ne dea precizări suficiente. Psihologia herbartiană neagă orice caracter primitiv și original al imboldurilor și sentimentelor; viața sufletească este un rezultat al acțiunii și reacțiunii ideilor. Interesul este un fel de sentiment; or sentimentele depinzând de mecanismul ideilor, interesul nu-i decât un rezultat. El nu poate fi un mijloc și mai ales nu poate constitui un motiv de acțiune; nu este decât necesitatea de a lucra ceva, care produce plăcere eului; interesul întovărășește doar aperițiile, independent de ideile ce se apercep. De altfel aceasta este și marea eroare ce o face Herbart: dă ideilor o existență exterioară și neatârnată de viața și activitatea precedentă a individului.

Astăzi, în urma numeroaselor cercetări și lămuririlor aduse de psihologi ca Wundt, Ebbinghaus, Meuman și mai ales John Dewey¹⁾ și Claparède,²⁾ termenul interes, care avea un conținut așa de puțin lămurit, capătă precizări noi și putem ajunge la unele concluziuni când este vorba să-l delimităm.

1) Cartea și Copilul de John Dewey tradus de Marinescu.

2) Pedagogia și psihologia experimentală de Claparède, tradusă de Marinescu.

Acest lucru ne este și mai lesnicios dacă ne referim la articolele anterioare, publicate în acest loc și în special la studiul făcut *atenției*, în al treilea număr al revistei.

Anunțăm dela început. Psihologii iau interesul în două senzuri. Unii vorbesc de un „*interes actual*“, adică despre ceace înțelegem prin atenție, îndreptarea privirii subiectului către obiect. Dacă ar trebui să dăm interesului numai această accepție, ar trebui să repetăm aci tot ceace am spus despre atenție. Amintim totuși remarca, pe care o făcusem, că la animale nu poate fi vorba de o atenție, în sensul în care poate fi vorba la om, ci numai de o atitudine asemănătoare, prin expresiile sale, cu atenția, atitudine care înlesnește satisfacerea instinctelor. Aceasta face ca animalul să se apropie de tot cea-ce-i folosește și-i ajută la dezvoltarea sa și să se îndepărteze și să ocolească tot ceace i-ar aduce o păgubă vieții și organismului său. Această atitudine se numește și „*interes biologic*“ și constituie ceace unui numesc „*glasul vieții*“.

De altfel toate actele reflexe și instinctele se desfășoară după cum cere acest interes biologic. La animale predomină această formă de interes, după unii psihologi fiind unică.

La om, acest interes îl întâlnim, însă mai puțin pronunțat și câte odată chiar înăbușit de o altă formă de interes, „*interesul psihologic*“ sau „*interesul dispozițional*“.

Această formă de interes este o atitudine conștientă, pe care o ia psihicul nostru față de diversele influențe ce le-ar primi. Este chiar ceva mai mult decât o atitudine; este dispoziția noastră spre un anumit fel de activitate, atracția ce o simțim pentru anumite fenomene; este bucuria ce o simțim pentru anume activități, pentru care avem aptitudinile necesare, cea „*foame intelectuală*“ ce o simțim pentru unele cunoștinți; este forța aceea care ne întunește și ne ține atenția încordată, fără ca să ne obosim; este pârghia întregii noastre activități sufletești.

Această formă de interes a fost studiată mai mult și rezultatele au avut însemnate consecinți în pedagogie.

John Dewey, în studiul său „*Interesul și efortul*“ găsește că interesul este în strânsă legătură pe deoparte cu emoțiile, iar pe de altă parte cu atenția. El este legat și cu dorința, cu plăcerea, dar și cu efortul, cu ideile. El nu este ceva pasiv ci conține un element dinamic; el se adresează ființei noastre active. Interesul n'are scopul în el însăși, el se leagă de un obiect, de o țintă și poate constitui un motiv; dar are și un caracter subiectiv, fiindcă unde e interes e și emoție și interesul ne silește la valorificarea impresiilor. Aceasta-i și caracterul activităților care au la bază interesul.

Ele ne stăpânesc și ne subjugă tocmai fiindcă le recunoaștem o va-

loare. Caracterul acesta activ al interesului este determinat de trebuințele organismului, de tendințele și îndemnul adânci ale psihicului nostru. Eul nu trebuie considerat ca un simplu organ ce recepționează pasiv și care așteaptă îndemni numai din afară.

El este în continuă activitate, în veșnică afirmare și acțiunea lui este condiționată și direcționată de ceea ce numim interes. Eroarea, care se făcea, și pe care o remarcă Dewey, e că se separa eul de impulsuni, considerându-se eul ca ceva pasiv, care nu activează decât sub influența tendințelor și îndemnilor, pe când în realitate, eul și aceste impulsuni formează un tot, „sunt unite în mișcarea lor, în avântul lor“.

Interesul mai are un caracter. Este adevărat că în mod obișnuit el se leagă de un obiect și când îi luăm acest caracter el dispare, reducându-se la ceva subiectiv, la un sentiment. Aci însă trebuie să nu facem greșeala, care s'a făcut uneori, să credem, că interesul constă în obiect și că obiectul ar provoca activitatea eului. Obiectele ne interesează numai întrucât ne ajută să descoperim în noi anume tendințe, anume forțe, care se pot realiza și desvolta.

De aceea subscriem la concluzia lui Dewey¹:

„Interesul este la origină o formă de activitate a eului sau a evoluției lui, care pune în lucru tendințe latente“.

Nu ne permite locul și mai ales cadrul articolului o analiză psihologică mai amănunțită. Putem totuși conchide că ceea ce susține atenția este tocmai interesul, care face posibilă efortul și înlesnește sfărâmarea și depășirea uniformității determinate de structura instinctelor și a tradițiilor, deschizând drumuri noi și înlesnind progresul.

Amintim aci și constatarea, asupra căreia stăruie Claparède, că dacă la animal interesul biologic corespunde — noi am zice se confundă — cu cel psihologic, adică animalele sunt atrase numai de ceea ce le folosește și ocolesc tot ceea ce le valămă, la om nu se întâmplă întotdeauna astfel.

Sunt cazuri, când constatăm că interesul psihologic ne mână spre activități care păgubesc organismul. Putem cita astfel toate pasiunile: fumatul, beția, avariția, pasiunea adevărului, etc.

Dar tocmai această constatare motivează și mai mult afirmația de mai sus, că datorită interesului, care depășește și sfarmă vechile structuri este posibilă „invenția“ și „personalitatea“. De aceea și denumesc unii psihologi interesul ca pe o „pârghie a progresului“.

2) Dacă rezultatele cercetărilor interesului din punct de vedere psihologic pot fi puse de acord și se poate ajunge la concluzii unitare, când este vorba de cercetările interesului din punct de vedere educativ, acest lucru este mult mai greu. Educația face din interes o problemă capitală

1) Vezi lucrarea citată a lui Dewey.

și tocmai de aceea anevoința de a o prezenta aci, unde nu ne poate permite spațiul acordat acestui articol, să discutăm pe larg o problemă așa de complexă, dar și foarte delicată, numai în câteva pagini.

Nu putem însă să nu prezentăm concepțiile mai de seamă, cât de sumar și să nu ne fixăm o atitudine cât mai obiectivă față de ele.

Care a fost și care este rolul și locul ce se acordă interesului în educație ?

Diversele opinii în această chestiune s'ar putea grupa și reduce la cele două cunoscute tabere, în veșnică controversă, la pedagogii care fac din interes cheia învățământului și educației și la pedagogii care cred că a sprijini învățământul numai pe interes, înseamnă a-l slăbi moralmente și că la baza învățământului și educației trebuie să stea în primul rând „sforțarea“.

Ambele tabere aduc argumente puternice și convingătoare în sprijinul tezei respective și literatura acestei probleme este bogată în pedagogia străină ca și în cea românească. 1)

Partizanii interesului, susțin cu drept cuvânt că interesul e condiția și garanția atenției. Dacă reușește educatorul, să prezinte cunoștințele în așa fel ca să intereseze pe elevi, copilul poate asimila cu folos materia predată și poate să-și concentreze atenția și să utilizeze energia în activitatea, ce am vrea să i-o sugerăm. Din contra dacă lirosește acest lucru, nu putem afirma că școlarul nostru se va ocupa și activa în direcția ce i-am indicat-o. Teoreticieni partizani ai interesului pun accentul pe atenția spontană, care este susținută de interes și care produce plăcere.

Partizanii „sforțării“ cred din contra că viața se prezintă de obicei ca o serie de lucruri care nu prezintă nici un interes, dar care trebuie totuși trăită. Viața este o realitate; ea nu poate fi luată în glumă și considerată că ar conține numai plăceri și lucruri care ar satisface interesele noastre personale. Ea este un lucru mult mai greu, care cere din partea noastră multă efort și mai ales multă exercitare, condusă de o atenție voluntară, deprinsă să se aplice asupra oricăror lucruri, nu numai asupra acelor care suscită interesul nostru, plăcerea noastră.

Făcând apel numai la interes și a-l excita în fiecare clipă, înseamnă ca să distrăm neîntrerupt copilul, să-i facem imposibilă o activitate continuă. Voința sa n'ar mai intra în funcțiune, iar educația s'ar întemeia numai pe plăcere și pe jucării, deprinzând pe copil a-i prezenta totul învelit în poleială.

Acest fel de a acționa — în educație — este păgubitor și pentru inteligență și pentru moralitate, formând o personalitate slabă și lipsită de

1) Vezi Pedagogia generală de G. G. Antonescu.

vieață. Acțiunea, care cere sforțare și deci atenție voluntară, este aceea care dă mai bune rezultate.

Se poate constata că ambele teorii aduc argumente mai mult negative; ba chiar partea cea mai importantă a acestor două teorii, este acela prin care atacă partea adversă.

Cu toată deosebirea — aparentă desigur — dintre aceste două tabere, s'ar putea găsi un principiu comun, care să ne lixeze și alitudinea noastră față de această problemă. Dewey, marele filosof și pedagog pe care l-am mai citat, reușește și face acest lucru. Ambele teorii au același păcat, zice el, amândouă despart eul de obiectele care-l înconjoară. Dacă se simte nevoie să se creeze interes în jurul unei idei sau obiect, aceasta înseamnă că acea idee sau obiect nu interesează pe copil. În acest caz ne adresăm mai mult necesității pe care o simte copilul pentru plăceri, de cât la aceea ce am numit noi interes. Și ceea ce este mai interesant e că plăcerea este de două feluri:

a) o plăcere care însoțește munca, întâlnită ori unde eul este în joc, este o energie desfășurată constată, o plăcere legată de un interes legitim al organismului nostru.

b) o plăcere, produs al receptivității noastre, deșteplată din afară și care există prin ea însăși și pe care o simțim atunci când obiectele sunt făcute atrăgătoare.

Cea mai precisă caracterizare a interesului educativ nu o putem face alifel de cât citând concluziunile la care ajunge Dewey:

„Adevăratul interes, în educație se definește așa: Este interes adevărat atunci când eul se indentifică cu o idee sau un obiect; ceea ce însemnează că a găsit — în această idee sau obiect — mijlocul de a se exprima. Sforțarea — opusă interesului — cuprinde o despărțire între conștiință și fapte sau activități cari trebuiesc îndeplinite. Urmarea acestei despărțiri este o luptă între două mănunchiuri de activități. Se formează obișnuințe mecanice, cari se arată prin activitatea exterioară, lipsită de valoare, din cauză că nu e însoțită de activitatea sufletească. Așa se creiază vagabondajul mintal — o succesiune de idei fără scop — pentru că nu se îndreaptă spre o activitate hotărâtă. Interesul, opus sforțării, înseamnă o excitare a organelor de simțuri, întovărășită de plăcere, care aduce pe deoparte oboseala nervoasă, pe de altă parte neatenția. Dar când recunoaștem la copil existența puterilor, cari nu cer decât a se desvolta, care ni se oferă ca puncte de sprijin, pentru a le asigura funcționarea normală și a le disciplina, atunci avem o temelie solidă pentru a clădi opera noastră educativă. Sforțarea răsare natural, atunci când deschidem drum acestor puteri, pentru a le asigura creșterea și întinderea. 1)“

Credem că aceasta este cea mai justă alitudine și singura care tre-

1) Opera citată p. 34.

bue adoptată pentru a nu transforma școala nici numai în joc și — cum ridiculizează unii necunoscători tendințele de inoie ale educației, în „bătăie de joc“, — nici să facă din autoritatea învățătorului, din notă sau frica de pedeapsă, singurul mijloc în predarea cunoștințelor, făcând din școală un local nesuferit, iar din activitatea școlarului o corvoadă, o muncă silnică.

3) În această direcție s'a lucrat mai mult și rezultatele câștigate sunt astăzi bunuri definitive și indiscutabil câștigate. Cercetările interesului și evoluției lui la copil și la adolescent s'au făcut amănunțit și se știe că toată vieaja noastră fizică și psihică nu este altceva decât o trăire conformă interesului.

Claparède e acela care aduce cea mai prețioasă contribuție și concluziunile la care ajunge le înfățișăm și noi.

Trebue să constatăm dela început, că toți aceia care s'au ocupat de copilărie, au împărțit-o într'un număr oarecare de perioade, deși aceasta s'ar părea arbitrar întru cât vieaja se prezintă ca o mișcare continuă și progresul se realizează pe nesimțite.

Dar *pedologia* stabilește că dezvoltarea se face prin salturi. Marile stadii ale evoluției sufletești, pe care le stabilesc mai toți *pedologii*, corespund întotdeauna etapelor dezvoltării fizice. Claparède se oprește la statornicirea lui Stumpf¹⁾:

1. Perioada dela naștere la apariția vorbirii.
2. Perioada dela începutul vorbirii până la intrarea în școală.
3. Perioada dela intrarea în școală până la adolescență.
4. Perioada adolescenței.

Fiecare perioadă se caracterizează din punct de vedere sufletesc prin anumite interese și în fiecare perioadă altele sunt motivele care determină activitatea copilului.

Dacă în primii 2-3 ani ai vieții interesele sunt limitate și se reduc la determinarea de acțiuni restrânse ca: suptul, privitul, apucatul, mersul și încercatul de a vorbi, după această perioadă interesele se înmulțesc și se îndreaptă în direcții deosebite, dezvoltându-se paralel funcțiuni diverse. Și Claparède găsește că în acest paralelism al dezvoltării, dominarea unui anume interes reușește să eclipseze pe celelalte și reușește să stabilească clase mari de interes²⁾. Nu putem reproduce aci decât în schițe stadiile evoluției interesului pe la care stabilește Claparède. 2)

„1. *Treaptă de câștigare a cunoștințelor, de experimentare.*

a) *Perioada intereselor perceptive, în primul an.*

b) *Perioada interesului de vorbire, în al doilea și al treilea an.*

c) *Perioada intereselor generale, deșteptarea inteligenței (dela 3-7 ani).*

1) Psihologie și pedagogie de Claparède, traducere de Marinescu.

2) Lucrare citată p. 67.

d) *Perioada intereselor speciale și obiective, dela 7-12 ani.*

II. *Treapta de organizare, de prețuire.*

e) *Perioada sentimentală; interese etice și sociale, interese specializate, interese în privința sexului; dela 12-18 ani și mai mult.*

III. *Treapta de producțiune*

f) *Perioada de muncă. Deosebitze interese sunt subordonate unui interes superior, fie unui ideal, fie numai interesului de conservare personală, și ele joacă — față de interesul superior — rolul de mijloc pentru un scop. — Vârsta adultă“.*

Claparéde scoale și legea după care se conduce succedarea și liniile conducătoare ale evoluției intereselor.

Progresiunea aceasta se face: *dela concret la abstract, dela receptivitate pasivă la spontaneitate, dela apropiat la depărtat.*

Nu putem stărui mai mult asupra fiecărui fel de interes, din fiecare perioadă; am lungi prea mult articolul.

Trecem la concluziuni.

4) Din cele de mai sus, s'a putut vedea că toată vieața noastră — atât vieața fizică cât și cea morală — nu este altceva decât o trăire potrivită intereselor biologice sau psihologice. Avem interese potrivite gradului de dezvoltare, obișnuințelor ce am câștigat și potrivite mediului în care trăim. Am văzut că interesele copilului nu fac altceva de cât îi ajută creșterea fizică și sultatească. Și fiindcă această creștere trece prin mai multe faze, este necesar să cunoaștem interesele care le întâlnim în fiecare fază. Evident că, interesele, care le vom găsi, sunt nestalornice; totuși ele reprezintă tot ceace este important pentru copil și constituiesc puterile pe care trebuie să le cunoască educatorul și dela care trebuie să pornească. Se acuză uneori educatorii care bazează educația pe interes. Aceștia — zic acuzatorii — pun, în locul experienții omului matur, experiența slabă și dezordonată a copilului, devenind sclavii capriciilor și nestalorniciei copilăriei.

Desigur că fiecare vârstă are interesele ei multiple. Adevăratul pedagog trebuie să le cunoască, să le disciplineze și direcționeze.

Nu orice interes trebuie luat în seamă. Am văzut că fiecare treaptă de interes corespunde dezvoltării unei anumite funcțiuni, care dă copilului a-nume aptitudini. Când se exercită o asemenea funcțiune, producem și plăcere copilului și reușim să realizăm și foloase mai mari. Tot ceace pune în mișcare aceste tendinți și predispozițiuni, ce le găsim în sufletul copilului, interesează pe copil, îl face activ și dă clasei acel aspect plăcut, care lipsesc școalelor noastre, oricât ne-am lăuda noi că suntem „*activiști*“.

Cunoscând interesele copilului — prin studiul individualității — vom potrivi învățământul nu numai după vârsta copiilor, dar și după fiecare

elev, descoperindu-le vocația spre a-i putea îndruma spre profesiunea care le convine și unde s'ar putea realiza.

Duvillard, în „Les tendances actuelles de l'enseignement primaire“ constată că activitatea școlară este sterilă, dacă nu satisface nevoile interioare ale copilului și dacă nu se adaptează circumstanțelor și cere reforma școlii.

Orice activitate utilă a spiritului corespunde unei nevoi. Numai atunci îndeplinim aceste condiții, când facem pe copil să lucreze cu plăcere. Acest mare rol al plăcerii și activității, în dezvoltarea individului a fost de mult preconizat. În loc să acționăm asupra copilului, am acționat mai mult asupra mediului școlar, căutând să facem școala cât mai agreabilă.

Să ne întoarcem la copil!

Virgil Dobrescu

Cercetarea interesului la copii.

Ce este interesul. Cum evoluiază. Metode de cercetare. Exemplificări.

Orice activitate a copilului are la bază interesul. Copilul nu face decât ceea ce-l interesează și-l interesează numai ceea ce folosește vieții lui.

Claparède spune, în al său tratat de „Psychologie de l'enfant“ că, pentru fiecare din noi, interesul este sentimentul produs de un lucru, care poate satisface o nevoie fizică sau psihică.

Putem dar spune că viața noastră se bazează pe o trăire conformă interesului, care nu-i altceva decât *sentimentul vieții*.

Pe copil, tot ceea ce favorizează creșterea sa fizică sau psihică, îl interesează.

Studiindu-se interesul, s'a putut constata că el evoluiază paralel cu creșterea.

Cunoașterea evoluției interesului ne dă puțința, de a da rodnicie educației și învățământului, potrivit programa fazei de interes dominant în perioada de creștere, în care se găsește copilul.

Deoarece în articolul precedent, din numărul de față al revistei, se vorbește pe larg despre interes, aici mă voiu mărgini, să arăt rezumativ diversele faze de evoluare a interesului, stabilite de către Claparède.

Evoluția interesului

		Vârsta	Perioade de creștere	
Stadii	I. Adunare de cunoștințe și experiențe.	1. Interes perceptiv (percepții globale)	0—2 ani	Naștere-vorbire
		2. Interes pentru vorbire (învață cuvinte pentru cuvinte)	2—3 „	
		3. Interese intelectuale generale. (Perioada intuitivă „pentru ce“)	3—7 „	Vorbire școală
		4. Interese speciale	7—12 ani	Școală adolescență.
		a) Vânătoare		
		b) Păstorie		
		c) Agricultură		
		d) Comerț		
		e) Colecții, etc.		
	II. Organizare și evaluare.	5. Interese sociale, etice și interese în legătură cu sexele	12-18 ani	Adolescență-pubertate
	III. Producție	Perioada muncii. (Spiritu critic, alegerea carierei și muncei pentru trai)	18 ani	Pubertate-adult

Deosebim două metode de cercetare a interesului :

I. Aceea ce constă în a observa conduita, jocul, lucrul, vorba copilului în tot timpul creșterii, notându-se diversele schimbări produse de vârstă. Aceasta e metoda numită *extrospectivă*. Ea e aplicabilă tuturor copiilor, la orice vârstă, începând de la naștere.

II. A doua, foarte potrivită copiilor din clasele a II-a, a III-a, a IV-a etc., din școala primară, constă în cercetarea directă a sufletului copilului prin diferite anchete ce întreprindem. Pe această cale cerem copiilor, să ne arate lucrurile ce-l interesează, preferințele, idealurile și dorințele lor. Este metoda *introspectivă*.

Ea se aplică colectivității din clasă. Prezintă astfel un avantaj deosebit pentru învățători.

La cercetările noastre trebuie să deprindem pe copii de a-și mărturisii sincer tot ceea ce se petrece în și cu ei. Ne este cunoscut, că ei au o deosebită înclinare de a linguși pe profesorul lor. Ușor se poate întâmpla să găsești o lingușire în răspunsurile lor, la anchetele pe care le faci, lingușiri cari nu poartă peceala sincerității.

Voiu arăta mai jos o seamă de anchete ce am făcut la școala de aplicație de pe lângă școala normală de băieți din Piatra-N. sub priceputa îndrumare a domnului Profesor I. Dragan.

Pentru anchetele ce întreprindem, trebuie să avem pregătite foi de

hârtie, de mărimea unei optimi de coală de scris, pe care le dăm copiilor, cerându-le să semneze și să scrie răspunsurile.

Întrebările se scriu vizibil și pe înțeles pe tabelă. Elevii sunt puși să le cetească cu glas tare și sunt întrebați dacă au înțeles. Li se atrage atenția asupra sincerității răspunsurilor.

Iată câteva din anchetele noastre :

1. S'a pus următoarea întrebare :

Care ar fi cea mai frumoasă faptă pe care ar face-o un copil?

Răspunsuri : De obicei elevii dau răspunsurile lor în două feluri :

a. Răspund scurt. b. Povestesc întâmplări din cari tu descoperi răspunsul.

Aici vom da și de unele și de altele.

Eleva Wolf Leya din clasa II-a răspunde :

Eu m'am dus odată la o prăvălie și am cumpărat o pâine și a trecut un om sărac și a cerut o bucată de pâine iar eu i-am dat și când am venit acasă, i-am spus mamei și ea a spus că am făcut o faptă bună.

Elevul B. Mircea clasa II-a.

Eu zic că cea mai frumoasă faptă pe care o pot face, ar fi, să ajut pe săraci.

Elevul Lăcătusu Gh. clasa II-a.

Cea mai frumoasă faptă pe care trebuie s'o facem, trebuie să ajutăm pe cei nenorociți.

Sava Mircea clasa III-a Să asculte cuvântul părinților.

Ștefănescu N. clasa III-a.

Eu am dat de o păsărică cu aripele rupte și se sbătea de durere și eu când am văzut-o, am luat-o în mână și am dus-o acasă și am spălat-o și pe urmă i-am pus compres cu apă rece.

Ceașu Maria clasa III-a. Eu am văzut că pe un băiat l-a călcat o căruță. M'am dus să-l ridic, l-am spălat și l-am dus la mama lui.

2. Altă întrebare :

Dacă ar veni un glas din cer să vă spună : „Eu vă pot împlini gândurile și dorințele voastre. Spuneți-mi-le !”

Ce dorinți și ce gânduri aveți de împlinit ?

Răspunsuri :

Elevul A. Catrinei Gh. clasa III-a. Eu aș dori să am o mașină cu care să mă pot duce unde vreau. Și aș mai dori să am și niște case frumoase și o trăsură cu patru cai frumoși.

Elevul Șăescu Avram clasa III-a. Eu aș dori, când am să mă fac mare, să fiu măcar căprar în armată, iar Domnul nostru să trăiască mulți ani fericiți împreună cu familia Domnieisale.

Eu aș dori să vie iarna și Crăciunul ca să-mi văd notele. Iar la Cră-

ciunul nostru aş vrea să piseze nuci şi să mă duc cu băieţii pe la case să le dorim mulţi ani.

Eu aş dori să-mi deie Dumnezeu minte şi noroc.

Elevul *Maier Gh.* clasa III-a: Eu aş dori să am moşii cu vie şi un avion şi o maşină; aş dori să am o ţară, pe urmă o comoară cu bani şi o cofetărie. Eu aş dori să fiu şi rege. Gândul meu e să călătoresc prin alte ţări şi să învăţ şi alte limbi.

Bombigher Cuţa clasa IV-a: Eu aş dori să plec în străinătate că m'am săturat de oraşul ăsta şi mai doresc ca a noastră clasă să se prefacă într'un palat mare şi frumos, împodobit numai cu aur şi argint, înăuntru să fie bujori şi trandafiri şi pe ei să fluture mii şi mii de fluturi.

Şi când Moş Crăciun va veni, să umple clasa cu păpuşi şi cele mai multe bunălăţi.

Eleva *Chiş Jujana* clasa III-a: Mie mi-ar părea bine să am o rochiţă mai frumoasă, să am o pereche de ciorapi, să am o flaneu pe mine. Şi pe urmă aş dori să plec în străinătate să văd şi părţile acelea. Şi să avem un pomişor cu bomboane şi cu jucării şi cu nuci.

Şi aş mai vrea, să avem lemne în casă, ca să dogorească în vatră focul şi să am îmbrăcăminte.

Dacă o vrea Dumnezeu şi Moş Crăciun, le-o îndeplini.

Rotaru Virginia clasa III-a: Eu aş dori să fiu îmbrăcată bine. Şi aş mai vrea să dau, şi eu bani la casa de Economie şi să aibă şi bunica o bucurie la sfârşitul anului. Aş mai vrea eu multe, dar de unde...

Eu aş vrea să fie şi clasa împodobită frumos şi bunica să fie mai îmbrăcată.

Maier Petru clasa II-a: Eu aş vrea să am o bicicletă militică, ca pentru mine şi aş mai vrea să am o ghitară şi o minge de fotbal şi o goarnă şi o dobă şi un cal de călărie şi minte mai bună de cum o am.

B. Mircea clasa II-a: Eu aş dori să fac un urzoi, un stative, un pat. Aş vrea să mai fac un scrânciob. Aş vrea să mai fac o echipă de fotbal.

Mardare Maria clasa II-a: Eu aş vrea să am pantofi şi o rochie nouă şi să am palton. Eu aş vrea să am de la Moş Crăciun o păpuşă frumoasă; aş vrea să fie cu părul creţ şi cu o rochie frumoasă şi o minge mare şi să văd şi pe mama îmbrăcată şi pe tala îmbrăcat şi fraţii şi surorile mele.

3. *Dintre persoanele pe care le cunoaşteţi, cu care aţi vrea să vă asemănaţi? De ce?*

Răspunsuri: Apostolescu Elena clasa III-a: Eu vreau să mă asemăn cu cucoana lui Domnul Colonel Ionescu, că e frumoasă şi e bogată şi elegantă, are case frumoase şi o vie.

O iubesc foarte mult.

Caț Betty clasa III-a : Eu vreau să mă asemăn cu d-na Trif pentrucă este bogală, învățată și se ocupă cu gospodăria.

Dascalu Neculai clasa IV-a : Eu aș vrea să seamăn cu Ricu Juvara pentrucă e bogat și frumos la chip și bun și iubește pe săraci și le dă daruri.

Grigoraș Alexandrina clasa IV-a : Eu vreau să mă asemăn cu Antoneta Sferdinski, pentrucă i frumoasă și plăcută, bogală și vorbește frumos.

Petrescu Veronica clasa IV-a : Eu aș vrea să mă asemăn cu bunica, pentrucă ea este bună, harnică și înțeleaptă.

Bercu Hența clasa IV-a : Eu aș vrea să mă asemăn cu verișoara care stă în America, pentrucă este farmacistă și eu vreau să fiu ca ea, când oi fi mare, că-i deșteaptă, cuminte și ascultătoare.

Iftime Gh. clasa II-a : Eu vreau să mă asemăn cu părintele, pentrucă e bogat, frumos și deștept și cântă frumos.

Manolescu Șt. clasa II-a : Eu aș vrea să semăn cu tata, fiindcă tata e om deștept și el e bun. Și tata e frumos.

Zeilic Sabina clasa II-a ; Eu vreau să mă asemăn cu Madam leșanu pentrucă ea este bogală și are crâșmă.

4. *Ce doriți să ajungeți când veți fi mari ? Cum gândiți să trăiți atunci ?*

Răspunsuri: Sava Eugen clasa II-a : Eu doresc să ajung ofițer. Doresc să trăiesc bine, să nu duc lipsă de nimic.

Maier Gh. clasa III a : Eu aș dori, când voi fi mare, să fiu ofițer de marină. Eu gândesc că atunci, când voi fi ofițer de marină, voiu trăi foarte bine.

A Catrinei Gh. clasa III-a : Eu când voi fi mare, aș vrea ca să ajung preot. Atuncea aș trăi numai în evlavie și rugăciuni.

Bombigher Cuța clasa III-a : Eu aș dori, când voi fi mare, să fiu farmacistă. Și aș dori, să trăiesc într'un palat mare cu trei etaje și să am străjeri împrejurul palatului și să străjuiască.

Șăescu Avram clasa III-a : Eu doresc, când am să fiu mare să fiu contabil la un birou. Aș dori să-mi câștig banul meu și să-l pun în casetă. Iar când o să vie un cerșetor, am să-i dau și lui vreo 5 lei.

Postulache Maria clasa III-a : Eu vreau, când oi fi mare, să fiu plutonierică. Eu aș trăi foarte bine.

Pomeanu Dumitru clasa III-a : Eu doresc mai mult să mă fac marinar. Aș trăi în fericire și bucurie.

Gavrilescu Gh. clasa III-a : Eu când voi fi mare, am să mă fac cărăuș.

Rotaru Virginia clasa III-a : Eu aș dori să fiu doctoreasă. Aș trăi într'un castel mare și frumos.

B. Mircea clasa II-a : Eu aș dori să ajung ministru. M'aș duce la Paris și mi-aș face casă. După ce mi-aș face casă, m'aș duce să văd turnul Eiffel.

Apostolescu Elena clasa II-a : Eu aş vrea să ajung profesoară ca doamna Duiculescu. Atunci aş trăi bine.

Maier Petru clasa II-a : Eu când aş fi mare, aş vrea să ajung preot. Eu aş mânca numai colivă cu colaci şi toate bomboanele de pe colivă.

5. Care dintre obiectele de învăţământ vă place mai mult ? De ce ?

Răspunsuri : Apostolescu Elena clasa III-a : Mie îmi place Religia, pentru că se vorbeşte de Dumnezeu şi de Domnul nostru Isus Hristos.

Bercovici Solomon clasa III-a : Mie îmi place Istoria mai mult, pentru că se povesteşte despre lupte şi se spune ce se întâmplă în războaie.

Caţ Betty clasa III-a : Mie îmi place aritmetica, pentru că dacă mă duc la o şcoală secundară, trebuie să ştiu mai mult aritmetica.

Căescu Eliza clasa III-a : Mie îmi place lucru manual. Pentru că acesta este un lucru mai potrivit de bun. Lucrăm cu foii odată.

Petrescu Ionel clasa II-a : Mie îmi place desemnul. Pentru că îşi pune note bune.

Galina A Negroaiei clasa III-a : Mie îmi place mai mult şi mai mult Geografia. Pentru că e frumos de învăţat despre oraşe şi ape. E o plăcere. Dacă m-aş duce în călătorie, aş şti pe unde să mă duc.

6. La care meşter vă place să priviţi mai mult ? Ce vă place să priviţi mai mult ?

Răspunsuri : Bombigher Corneliu clasa II-a : Mie îmi place să mă uit la cismar. Privesc mai mult la o gheată, atunci făcută, nouă, pentru că e dală cu cremă.

B. Mircea clasa II-a : Mie îmi place să mă uit mai mult la fierar. Imi place atunci când bate fierul roşu, fiindcă este ca jăratecul şi după aceea vezi cum se tot răceşte.

Bercovici S. clasa II-a : Mie îmi place să privesc la fotograf cum fotografiază, fiindcă vedem fotografiile.

Apostolescu Elena clasa II-a : Mie îmi place să privesc chiar la mine acasă, când lucrează tata cu fraţii. Imi place când îndoiaie şina pe roată, pentru că se suie pe drugii şi-o îndoiaie.

Bombigher Cuţa clasa III-a : Mie îmi place mai mult să mă uit la un atelier de tâmplărie. Şi îmi place să privesc cum geluieşte şi cum lipeşte în cleiu scaune sau mese. Şi când stau lucrătorii şi cântă în timp de lucru.

A Catrinei Gh. clasa III-a : Mie îmi place mai mult să privesc la olar. Imi place să privesc cum lucrează, fiindcă m'aş învăţa şi eu să lucrez din lut.

Sava Mircea cl. III-a : Mie îmi place să privesc la meşterii cari lucrează locomotive. Imi place să privesc la această lucrare, pentru că aceea locomotivă, după ce a fost isprăvită, se mişcă.

Am dat aceste exemple, pentru ca cetitorii articolului de faţă să poată

vedea cât de interesante sunt răspunsurile copiilor și cum, din ele, poți minunat cunoaște tot ceea ce îi poate interesa.

Dăm mai jos și alte întrebări ce se pot folosi în anchetele noastre :

6. Ce-ați cumpăra, dacă v-ar da cineva un dar de 100 lei, anume ca să cumpărați ceva ?

7. E vorba, ca la vară să plecăm departe de aci și acolo unde vom ajunge, să alegem un loc, pe care voi să vă faceți câte o casă pentru locuit. Să-mi spunei ce-ați lua de acasă, spre a vă face căsuța, cum ați împodobi-o pe dinăuntru, ce-ați mai face pe lângă ea și cu cine ați vrea să trăiți întrânsa ?

8. Ce loc, din casa sau ograda voastră, vă este drag mai mult și în care vă place să stați și să vă jucați mai mult ?

9. Dacă ar fi să vizităm un oraș, departe ca de aici la Bacău, cu ce v-ar plăcea să mergeți până acolo ?

10. Ce premii să dăm la sfârșitul anului, celor ce trec clasa ? Dar cu cei repelenți ce să facem ?

11. Din tot ce se face în clasa noastră ce v'ar plăcea să facem în fiecare zi ?

12. Spuneți-mi cum ați aranja și împodobi clasa în care stăm ? Cum ați găsi și de unde ați aduce cele ce vă trebuiesc ?

13. Intre fetele și feciorii de împărați despre cari ați auzit, la cari vă gândiți mai mult ? Cum erau ? Ce li s'a întâmplat de vă gândiți și azi la ei ?

14. Ce gândiți despre împărații de cari ați citit, ori ați auzit ?

15. Ce joc vă place mai mult ?

16. Care-i mâncarea ce vă place în deosebi ? De ce ?

17. Care-i colegul din clasă, pe care-l iubiți mai mult ? De ce ?

18. Care-i persoana cea mai însemnată din satul (strada) voastră ? De ce ?

19. Ce animal vă place mai mult ?

20. Când vă plimbați pe stradă, la care prăvălie vă opriți și vă uitați mai mult ? De ce ?

21. Dintre lucrurile pe cari le aveți în casă, care vă este mai drag ? De ce ?

22. Care-i cea mai frumoasă lecție din cartea de celire ? De ce ?

23. Ce lecție de istorie v-a plăcut mai mult ?

24. Care-i cea mai frumoasă poveste pe care ați citit-o ?

Se mai pot pune o mulțime de întrebări, cari, bineînțeles, să urmărească un scop precis și să aibă claritatea necesară.

Anchete, în ce privește cercetarea interesului, se pot face și prin desemn de imaginație. Așa, de pildă, se dă tema următoare :

Ce se poate vedea la un incendiu ? Sau : Ce se vede când apele cresc ? etc.

Se recomandă folosirea ambelor metode de cercetare a interesului, atât cea extrospectivă, cât și cea introspectivă. Rezultatele cercetărilor se confruntă și se trag apoi concluziile.

Petru Butnaru, institutor

Comunitățile de muncă

(urmare)

La un cerc regional, unde am fost invitat și eu să iau parte, revăd în notele de la conferința ce am ținut cu acel prilej, următorul comentariu privitor la problemele ce mi se ofereau spre alegere :

„Văd aici că s’au dat probleme cruciale, cum e *studiul individualității* la noi unde se îndumnezeiește încă sistemul uniformizant și nivelator până la exasperare; *activismul*, deși pasivismul îl știu tronând aproape fără rival în școala câtă o cunosc, *democratismul și școala*, la noi, unde democrația își strânge cordial mâna cu obscurantismul; *regionalism sau localism*, titlu menit a speria pe bieții analfabeți politici cu spectrul regionalismului și localismului politic; *metoda centrelor de interes* la noi, unde se bate la palmă un mic delicvent școlar ca să-și învețe poezia la memorizare? Unde se învață la religie cu aceeași asiduă perseverență, cu care-și dondănea Trăsnea gramatica somniferă pe hat?

Mărturisesc că mi-i greu să aleg.

Dealtfel nu mă las amăgit de alătea titluri, care anunță în fapt cam același cuprins.

Studiul individualității nu se poate, doar, concepe de cât într’o școală *activă*, care are menirea de a pregăti pe individ astfel, încât să devină o personalitate aptă de a se integra la locul ce i se cuvine într’un *stat democratic*, unde se prețuește școala și nu e bagatelizată până la rolul de a cincea roată la căruță; *activismul* ține seamă de psihologia infantilă punând mare preț pe *interese* și căutând a le satisface prin realitățile mediului dispuse în grupe de *viețușă* corespunzătoare, — centre de interes. *Metoda centrelor de interes* nu se poate practica de cât într’o școală, în care *viețușă* locului și *regiunea* este izvorul care fertilizează întregul câmp de muncă ce se desfășoară în ea.

La noi se studiază mult și apoi se lasă totul baltă. Cunoaștem multe, de toate chiar. În teorie.

Mi-a plăcut să limpezesc de mult ce forțe sunt în actul învățământului

și am statofornicit că în primul plan și în centru trebuie să fie plasat copilul.

Ce s'a făcut pentru copil? E drept că justificarea așezământului școlii, ca organ al societății nu se poate face pe altă bază. Copilul impune funcția socială a școlii. Și totuși lucrurile se petrec ca și când el, copilul, ar fi o cantitate neglijabilă. Societatea se ocupă mai curând de obligativitate de cât de asigurarea hranei și ustensilelor școlare a celui obligat la serviciul școlar. Neîngrijit și supus unui rigorism doctrinar, biata Majestatea Sa, copilul, tânjește sub regimul școlar, în loc să prospereze.

Afară de unele stări de care pomenesc în lucrarea mea uitată, Dușmanul nostru, copilul, inserez aici câteva rânduri dintr'un carnet vechiu al meu :

Clasele în școlile noastre sunt tot ce poate fi mai contradictoriu noțiunii juste de clasă.

După cât știm, clasă trebuie să fie o totalitate de indivizi, fie umani fie animale ori plante, sau fenomene din natură, care au o sumă de note comune. Însă clasa în școlile noastre e o întrunire de tot ce poate fi mai disparat, copiii cari n'au nimic comun, nici inteligența, nici moralitatea, nici starea socială, nici cea materială, nici chiar aceeaș vârstă ...și totuși acestei hibride promiscuități i se zice clasă.

Dar se studiază individualitatea, se înmulțesc datele informative cu privire la selectarea indivizilor pe bază de aptitudini și totuși în clasele noastre viermuiesc laolaltă copiii înaintați, mediocri, subnormali și anormali..., toți într'o clasă. Ce plan de muncă mai poate fi dus la îndeplinire cu astfel de adunătură ?

Am stăruit asupra tabloului acestuia, care zugrăvește niște stări de lucruri șarjate, fără îndoială, prin intenția de luptă împotriva lor, dar care prin trecerea timpului scurs nu par a fi cu totul perimate.

Acest detaliu se cade să-l notăm.

Și totuși, câtă distanță îndărăt!

Azi fișa pentru cercetarea individualității e obligatorie, fixarea randamentului în cadrul unui colectiv, al acestei individualități, va revoluționa sacrosancta notă a catalogului subiectivităților noastre, — oricât de suverane, — va depista aptitudinile și va putea da indicațiuni de orientare profesională pe bază de aptitudini.

Azi se face vasta experiență a comunităților de muncă cu conferințe lunare și trimestriale, în care se trasează liber planul de lucru de către sfatul profesorilor, cu o programă minimală, cu directive generale concepute în spiritul celei mai largi deschideri a ferestrelor spre aerul proaspăt al celor mai noi tendințe ale pedagogiei timpului.

S'au redus numărul orelor de studiu obligator, dându-se libertate atât profesorilor pentru a-și alcătui planul de muncă, după necesități și sugestii regionale și locale, cât și elevilor pentru a se dedica din proprie

inițiativă unor ocupații preferite, semnalizând direcția aptitudinilor.

Căci comunitate de muncă nu se poate gândi de cât împreună cu program minimal, cu aptitudine și libertate, cu regionalism și centre de interes, care sunt, după cum s'a enunțat mai sus, tot atâtea atribute ale activismului. În principiul comunităților de muncă văd întrunit întreg mănunchiul dezideratelor principiale ale școlii noi.

E o masă întinsă. Fiecare să-și aleagă cantitatea și calitatea bucatelor ce-i priesc. Dar pentru a-i învăța cum să se țină cuviincios la mâncare, nu e nevoie să-i ciocnim pe meseni cu linguroiul în cap.

Ne temem de lene și dezordine. Pedagogia ne învață că dacă deschidem cu înțelepciune robinetul energiei insului prin cheia fermecată a interesului, nu vom avea de înregistrat aceste fenomene.

Să realizăm atmosfera de familie în școală.

În tot largul zărilor de școală românească n'am dat decât o de oază fericită, un colțișor transformat de vrednicia unui director gospodar, d-l C. N. Iancu, din Șendriceni Dorohoiului, unde datorită discretei influențe a sufletului fin, omniprezent în opera dela Șendriceni, a D-nei Eugenia Iancu, se resimte acolo binefacerea aerului de familie în școală.

Școala normală Gh Asachi din Piatra-Neamț a organizat un program de comunități de muncă în cadrul directivelor generale, după cum urmează :

Ion Drăgan, profesor

Un ceas de șezătoare la clasa IV-a

I. LECTURĂ.

„Punguța cu doi bani“ de Ion Creangă.

II. GHICITORI,

1. Cum îi rupi hainele îți arată dinții.
2. Cine îți răspunde la ocări și nu te superi ?
3. Când poți aduce apă cu sita ?
4. Mama-i din pădure, tata-i din târg și eu după prund.
5. Tatăl nu s'a născut și fiul se ridică în sus.
6. Pentruce plouă două zile una după alta ?
7. Cușitașe, cușitaș,
Toată iarna tae caș.
8. Zece strâng, patru plâng.
9. Cerceluș cu toartă,
Nimeni nu mă poartă

10. Ce lucru e acela, care cu cât se lungește mai mult, cu atât se face mai scurt ?

III. DIFERITE PROBLEME ȘI JOCURI MINTALE.

1. Cine stă todeauna cu spatele înaintea regelui ?
2. Un melc are de urcat un zid înalt de 10 metri. Dacă în fiecare zi urcă 3 metri, iar noaptea coboară 2 metri, în câte zile va urca melcul zidul ?
3. Trei hoji și trei negustori, vor să treacă o apă cu o luntre în care încap numai 2 inși, în așa fel, ca pe nici un mal să nu rămâie mai mulți hoji decât negustori, ci din potrivă : negustori pot fi mai mulți decât hoji.

IV. FRĂMĂNTĂRI DE LIMBĂ.

Să se spună repede de câteva ori în șir :

1. Sac spart, sanț strâmb, drum strâmt.
2. Pe cap un copac, pe copac un ac.
3. Un moș cu un coș, în coș un cocoș ; moșul cu coșul, coșul cu cocoșul.
- 4 Urs sur, rus ras.

V. SNOAVE.

Țăranul și „ochelarii de cetit“

Un biet țăran a auzit pe preot spunând că nu poate să citească, pentrucă și-a lăsat acasă ochelarii. El căscă ochii mari și pricepu că e deajuns să ai ochelari ca să poți citi.

Și omul a plecat la oraș, a intrat într-o prăvălie și a cerut „ochelar, pentru cetit“. Dar cum nici un fel de sticle nu și-a putut îndeplini gândul până când după ce răvășise jumătate din prăvălie, negustorul întrebă :

— Dar, omule, știi să citești ?

La care foarte simplu, țăranul răspunse :

— Ehe ! Dacă știam să citesc veniam eu la d-ta să cer ochelari ?

Minciună pe negândite.

La o inspecție în cazarmă.

Un soldat țigan avea nasul sgâriat.

Ofițerul îl întrebă :

— Ce ai la nas, camarade ?

— M'am mușcat, să trăiți, domnule căpitan.

— Ce ești nebun ! Cum să te muști, măi, de nas ? Tu nu ști că nasul e mai sus decât gura ?

Cum era să ajungi nasul cu dinții ?

— Apoi m'am suit pe un scaun, să trăiți, răspunse țiganul fără să se gândească.

Deslegarea ghicitorilor

1. Porumbul. 2. Ecoul. 3. Când apa e înghețată. 4. Iasca, amnarul, cremenea. 5. Fumul. 6. Pentru că le desparte noaptea. 7. Sania. 8. Mulsul vacii. 9. Lacătul. 10. Vieața.

Deslegarea problemelor și jocurilor mintale.

1. Vizitiul său. 2. În opt zile căci — în ziua a opta — melcul, ajungând sus, nu mai are nevoie să coboare 2 metri.

3. Trece mai întâi un hoț și un negustor. Vine înapoi negustorul și pleacă ceilalți doi hoți. Se întoarce un hoț înapoi și pleacă doi negustori. Vin înapoi un negustor și un hoț, rămâne hoțul și se întorc pe celălalt mal cei doi negustori.

Înapoi cu luntrea vine hoțul să-i treacă pe rând și pe ceilalți doi.

N. Arhip

III. REALIZĂRI ȘI DRUMURI NOUĂ

Cuprinsul revistei „Asachi“

Îmi împlinesc, aici, un gând, mai degrabă de cum am crezut. Și asta datorită d-lui Virgil Dobrescu — diriguitorul „Preocupărilor didactice“ — care și-a exprimat dorința să aflu, cât mai curând „preocupările științifice și culturale“ ale înaintașilor dela 1880.

Dau, deci, în întregime, cuprinsul revistei *Asachi*, despre a cărei însemnătate culturală — aici în ținutul nostru — am scris dăunăzi un articol, afirmând că această publicație a apărut în 1330 de pagini, între 10 Aprilie 1881—August 1884.

Înainte de a începe, sunt dator să aduc o mică modificare datelor de mai sus. Revista a apărut până în Februarie 1885, însumând un total de 1378 pagini. Cunoscusem, data trecută, ca ultim număr, pe cel apărut în August 1884 (anul III, Nr. 9); ori, ultimul număr apărut este cel din Februarie 1885 (anul III, Nr. 10).¹⁾

Pentru această complectare, mulțumesc prietenilor Victor Andrei și Ion Belgea, care mi-au dat informațiunile necesare; precum și Bibliotecii Universitare din Cluj, care mi-a împrumutat numărul cu pricina.

Că numărul 10, anul III, este ultimul, e sigur; se afirmă aceasta și în lucrarea „*Nerva Hodoș și Al. Sadi Ionescu: Publicațiunile periodice românești tom. I (1820-1906)*“ pag. 54-55.

Gr. I. Alexandrescu (din Tazlău). „*Dochița*“ pag. 981-991, 1024-1032, 1115-1123. *ca*

V. Alexandri. „*Scrisoare către I. Negre asupra unor afirmațiuni din lucrarea despre Asachi*“, pag. 621-622. „*Cuza Vodă (epitaful de pe monumentul dela Ruginoasa) cu o introducere (reproducere)*“, pag. 1359-1360.

P. Antonescu (silvicutor). „*Discurs de recepție în soc. Asachi*“, pag. 314-315. „*Studiu de economie națională — industria și fabricarea mătasei*“, pag. 343-350, 367-368, 393-399, 448-452, 679-684. — „*Catehismul cultivatorului — manual complet de agricultură cu aplicație la științele fizico-naturale*“, pag. 568-574.

Dr. Apostolide. „*Importanța higienică a apei care nu conține substanțe văroase*“, pag. 950-956. „*Despre morfinomanie*“, pag. 1147-1153, 1214-1221, 1367-1372.

1) Revista s'a tipărit dela 10 Aprilie 1881 la tipografia Unirea, iar dela 1 Iulie 1882 la tipografia jud. Neamț.

Revista a apărut regulat dela Aprilie 1881 la Martie 1882; n'a apărut în Aprilie și Decembrie 1882; n'a apărut în Aprilie, Iulie — Decembrie 1883; n'a apărut în Septembrie — Decembrie 1884; n'a apărut în Ianuarie 1885.

N. Arbore (institutor). „Productele industriei din Tg. Neamț, și din localitățile megieșe“, pag. 1071-1083.

Gh. Asachi (nepotul lui Gh. Asachi). „Considerațiuni nouă asupra istoriei dezvoltării inimii“, pag. 1097-1101.

G. Boteanu. „Domnului V. Alexandri“, (versuri) pag. 342. „Copie după natură“, pag. 1199-1200. „Soției mele“, pag. 1286-1290. „Sunt membru redactor (versuri), pag. 657-661, 718-720, 766-768, 809-812, 844-846, 904-906, 947-950, 1001-1003, 1060-1063, 1109-1111, 1157-1159. „Suvenir (versuri)“, pag. 1347-1349.

M. Busuioc. „Din teza unui învățător“, pag. 1259-1261.

Gr. C. Buțureanu. „Tradițiunile poporare ale Românilor (conferință): Introducere. Dochia și Traian. Turnul lui Butu. Fuga lui Petru-Rareș prin mahalaua Valea Viei (Legende locale)“, pag. 14-28. „Rănele noastre sociale și mijloacele de a le lecui“, pag. 555-568.

Vas. C. Buțureanu. „Invențiuni și descoperiri moderne (conferință)“, pag. 69-75, 182-188, 246-247. „Societatea: Forță și lumină“, pag. 86-89. „Fabricațiunea hârtiei“, pag. 409-414, 445-447. „Origina chimiei (Würtz)“, pag. 574-576, 593-601.

Dr. D. Cantemir. „Boale Sociale“, pag. 29-31, 52-55. „Legea sanitară“, pag. 129-139. „Note 1) Dr. Antoniu: Cercetări asupra stărei țaranului. Climatul. Locuința și Casa. Alimentația și Postul. Beția“, pag. 188-192, 217-222, 241-245. „Observațiuni asupra stării noastre sociale“, pag. 291-300. „Pelagra în România. Pelagra în districtul Neamțu“, pag. 577-590. „Higiena populară — condiția progresului“, pag. 753-765, 801-808, 862-864. „Medicina populară, de Dr. Codrescu“, pag. 873-875. „Școale de meserii“, pag. 161-163. „Deschiderea școlaelor primare din orașul Piatra“, pag. 609-614 (II,6). „Cum se poate fonda industria în România de P. S. Aurelian“, pag. 353-355. „Câteva cuvinte asupra intereselor noastre economice“, pag. 387-389. „Câteva nevoi economice“, pag. 1362-1367. „Comisiunea pentru încurajarea industriei casnice naționale“, pag. 433-441. „Congresul economic din Iași“, 1091-1096. „Convențiunea comercială cu Austro-Ungaria“, pag. 1310-1317. „Revista științifică din București“, pag. 501-504. „Propunerea lui C. A. Roseti de revizuire a constituției“, pag. 705-717. „Reforma legii electorale“, pag. 992-994. „Elöpatak și Tușnad“, pag. 917-928. „Sarea athermală de Bălățești. (Conferință rostită la Soc. Geografică Română 1883)“, pag. 995-1001, 1043-1051. „Apele minerale dela Tazlău“, pag. 1042. „Doctorul Carol Davila“, pag. 1283-1286.

Petru Condrea. „Comuna Bozieni“, pag. 1007-1016, 1051-1059, 1101-1109.

V. D. Costinescu. Visul (versuri), pag. 791. „Ghiordumomania (versuri)“, pag. 848-49. „Căsătoria religioasă după indeletnicirile lui Dinu Millian“, pag. 792-800.

T. I. Criveț. „Un moment de fericire. Suferința (versuri)“, pag. 357.

P. V. C. x x x (versuri), pag. 1082.

V. Dimitrescu. x x x (versuri), pag. 1270.

Isidor P. Eșanu. x x x (versuri), pag. 139.

Ghindă. ? ? (versuri), pag. 1087.

B. P. Hașdeu. „Cetatea Neamțului (reprodus din foaia Românisml)“, pag. 1374-78.

Calistrat Hogaş. „Despre lectură“, pag. 33-36. „Gramatica d-lui V. Ionescu, pag. 65-68. „Flori de la Golgota (critică)“, pag. 481-487, 640-652. „Mizerii literare (critica poezilor căpitanului I. M. Costache), pag. 786-790. „Despre desvoltarea și conservarea naționalității la Români (rezumatul conferinței dela serbarea Soc. Asachi“, pag. 308-313. „Amintiri din o călătorie“, pag. 929-940, 971-976, 1033-1039, 1131-1138, 1291-1301. „Dintre Flori“ (versuri), pag. 78. „Epistolă către Gr. N. Lazu (versuri)“, pag. 76-78. „Mireasa. Pe mal. Povești (versuri)“, pag. 163-166. „Rugăciunea (versuri)“, pag. 207-209. „Popasul (versuri)“, pag. 313. „Ultima floare (versuri)“, pag. 399-400. „Legenda lăcrămioarei (versuri), pag. 885-6. „Legenda floarei: Nu mă uita (versuri)“, pag. 886-7. x x x (versuri), pag. 1128, 1174-1175, 1200-1201. *Amintiri din călătorie 1901.*

Zulia C. Isecescu. „Condițiunile de progres ale școalelor“, pag. 1159-1174

C. Ivlef. „Câteva cuvinte despre trichină“, pag. 257-261.

N. Juravski. „Raportul manifestațiunilor sulletești a națiunilor cu manifestațiunile sulletești individuale — studiu social după Dr. E. Reich“, pag. 262-278, 316-320, 337-342. „Cutremurul de pământ (după A. E. Nordenkiöld)“, pag. 350-352, 358-366. „Kowalewski (note despre)“, pag. 487-491. „Nașterea sufletului colectiv sau național al popoarelor — studiu social după E. Reich“, pag. 602-608, 615-624 (II, 6), 662-676. „Darwin și Antropologia (după Virchon) traducere din Revue Scientifique Nr. 15 din 1882“, pag. 625-636. „M. E. Haeckel: Despre Darwin, Goethe și Lamarck (discurs la Soc. naturalistilor germani în Eisenach) traducere“, pag. 813-819, 849-860, 875-885, 907-912, 1039-1042. „Dualismul creierilor“, pag. 1063-1071, 1112-1115, 1153-1157. „Interiorul casnic al unui senator roman (după Berka)“, pag. 1181-1186, 1201-1206. „Transformisul (după philosophie naturelle par I. Soury. Paris 1882“, pag. 1187-1199, 1235-1243. „O picătură de apă (după Ein Blick in die microscopische Welt de Dr. W. Hess)“, pag. 1244-1252.

I. Th. Kammer-jun. (farmacist). „Pâinea — culgeri și traduceri după mai mulți autori“, pag. 401—408. „Diverse lucrări de artă miniatură“, pag. 654-655.

Gh. I. Lazariu. „Primăvara (păstel)“, pag. 222-223. „Umbrii lui Asachi (versuri), pag. 356. „La o rândunică (versuri)“, pag. 465. „Vreme gre (versuri)“, pag. 1372-1373.

Gr. N. Lazu. „Despre fanatismul și obiceiurile religioase în Asia“, pag. 56-58, 79-87, 145-157, 174-180. „Tablou și Codru“, pag. 545-555. „O, faci, nu întreba! (versuri)“, pag. 55. „Amintire (versuri)“, pag. 143-144. „Reamintire. Imi pare. (versuri)“, pag. 181-182. „Visul eternității (versuri)“, pag. 216-217. „Dedicațiune (versuri)“, pag. 248-249. „Răspuns amicului C(alistrat) H(ogaș) (versuri)“, pag. 300-307. „Templul poeziei (versuri)“, pag. 390-393, 441-445. „Copii după natură: Vanitosul ipocrit (versuri). Legenda Omenirii. Intrigantul. O altă legendă“, pag. 637-639, 677-678, 820-821, 861-862. „La doi ochi (versuri)“, pag. 653.

Melchisedek episcopul Romanului. „Inscripția dela Mănăstirea Războeni“, pag. 685-699, 721-734, 769-785.

I. N. Mironescu. „Rolul învățătorului rural, datorita, purtarea sa spre a putea face ca școala să fie iubilă și să dea foloasele dorite (conferință)“, pag. 897-904.

G. Neculeanu. „O mare descoperire în fotografie“, pag. 746-748.

Ion Negre. „Piatra 10 April (Prefața revistei)“, pag. 1-2. „Discurs la inaugurarea societății“, pag. 7-13. „Bunurile și fericirile vieții familiare (conferință)“, pag. 37-52. „Discurs rostit la inaugurarea școlii primare No. 2 de băieți“, pag. 59-63. „Reflecțiuni: Sărbătorile, preoții, învățătorii și evreii în comunele rurale“, pag. 90-96. „Importanța studiului istoriei patriei“, pag. 97-100. „Scrisoare deschisă membrilor Soc. Asachi“, pag. 113-121. „O faptă lăudabilă: Impărțirea premiilor la școala din Pașcani-Suceava“, pag. 121-124. „Observații asupra învățământului nostru și necesitatea unei reforme“, pag. 166-174, 225-241. „Sarea purgativă de Bălțăteșii“, pag. 205-207. „Note despre: Dacia — descrierea fizică, politică și economică de Neculai Mihailescu“, pag. 209-216. „Operile complete ale lui E. Quinet după A. Cartaul“, pag. 249-254. „Dare de seamă asupra sărbătoririi aniversării Soc. Asachi. S'au primit te'egrame dela: Deputații Camerii, dela D. Gusti, Casa Regală“, pag. 279-287. „Vieța, lucrările și scrierile lui Gh. Asachi (disertație ținută la 5 Dec. 1881 la aniversarea Soc.)“, pag. 321-336, 369-383, 417-431, 465-478, 515-544, 609-621. „Alegerea comitetului pentru ridicarea Statuei lui Gh. Asachi“, pag. 383-384. „Către lectori (la începutul anului II)“, pag. 385-386. „Statuia lui Gh. Asachi. Apel. Gh. Asachi“, pag. 453-463. „Răspuns d-lui A. D. Xenopol (note polemice cu privire la lucrarea despre Asachi, a lui Nagre)“, pag. 505-515. „Răspuns lui V. Alecsandri și S. Pastia“, pag. 622-624. „Din conferințele ținute cu învățătorii circ. Neamț-Suceava, în August 1882“, pag. 700-702. „Un nou proletariat ce amenință satele: Normaliștii și Seminariștii“, pag. 735-742. „Nostimade a Sf. Sinod“, pag. 743-745. „Reflecțiuni asupra mizeriilor populației noastre rurale. Cauza, mijloace de îndreptare“, pag. 833-843, 865-872. „Congresul Preoților“, pag. 913-916, 1017-1024, 1123-1128, 1139-1140, 1221-1228, 1331-1347. „Aniversarea V-a a Soc. Asachi“, pag. 1369-61. „Școala No. 2 de băieți din Piatra“, pag. 941-945. „Internatele în școlile noastre“, pag. 957-966. „Către d-ni învățătorii rurali, instituții și profesori din jud. Neamț-Suceava“, pag. 1004-1007. „Starea școlilor primare urbane și rurale din jud. Neamț și Suceava (raportul revizorului șc. I. Negre)“, pag. 1302-1309.

Nemo. „Influența sexului asupra greutății creierului (după G. de Bon)“, pag. 1252-1259.

Ninivi (N. N. Vicol). „Facultatea de medicină din București“, pag. 492-500.

Observator. „Rolul păturei inteligente față de mișcările sociale“, pag. 1207-1214.

S. Pastia. „Scrisoare lui Negre în chestia unor afirmațiuni din lucrarea despre Asachi“, pag. 624.

Plautius. „Pentru Contemporanul (polemică)“, pag. 703-704. „Domnului Picq (dela gazeta Zimbrul)“, pag. 1088-1090.

I. Popescu, directorul șc. normale Bârlad o scrisoare de mulțumire pentru revistă, pag. 160.

Gh. A. Popovici. „Primăvara“, pag. 1129-1130.

Eroniona Edgar Quinet. „Fieci un Asachi, mulțumește societății pentru alegerea ca membră de onoare“, pag. 32.

Lascăr Radu. „Statul și onorele sale (conferință)“, pag. 193-205. „A legerile fără scrutin secret sunt ele valabile sau nu?“, pag. 822-828.

N. Roseti Roznovanu. „Discurs la împărțirea premiilor școlare“, pag. 124-127.

Gr. Sinescu. „Avantajele căsătoriei“. 966-970. „Fenomenul fosforescenței marine“, pag. 1084-1086. „Câteva considerațiuni generale asupra căsătoriei“, pag. 1175-1185. „Despre origina vieții pe pământ“, pag. 1261-1270. „Protoplasma primitivă și deosebirea dintre corpurile organice și inorganice (după Z. d. Lanessan)“, pag. 1318-1327.

Măna Stângă. „Petițiunea mânei stângi“, pag. 847-848.

Pr. Gr. Stupkanul, „Misiunea învățătorului rural“, pag. 977-980.

D. Gh. Ursu. „Geografia Com. Ruginoasa—Suceava“, pag. 1271-1282, 1328-1330, 1350-1358.

Maria A. Vasiliu. „Lucreția și Olimpia sau Educațiunea și Bogăția“, pag. 1234.

N. Voinov. „Scrisoare de mulțumire pentru revistă“, pag. 479.

Lascar Vorel. „Despre aerul atmosferic și rolul lui chimic asupra organismului nostru (conferință)“, pag. 103-113, 140-141.

Poezii și Articole nesemnate și o parte din dările de seamă.

„Dorul lui Mircea (versuri)“, pag. 100-102. „Impuținarea sărbătorilor Bisericești“, pag. 463-464. „Abisînia (mein mission nach Abissynien de Gerhard Rahlfs. Lipsca 1885. F. A. Brochhaus)“, pag. 888-891. „Note și dări de seamă mai însemnate (neîscălite)“. „Statutul Societății „Asachi“ (22 articole)“, pag. 3-6. „Note asupra cărții lui Vizanti despre Mitropolitul Veniamin Castache“, ppg. 127-128. „Note despre cartea Un nouveau royaume-Roumanie de Ed. Marbeau“, pag. 128. „Citate istorice“ pag. 157-158. „Amiciția femeilor între ele (cugetări)“, pag. 223. „Note relative la ciuma siberiană“, pag. 255-256. „Diverse fapte științifice“, pag. 414-416. „Gimnastica după A. Debay“, pag. 431-432. „Lascar Stavri : Carte de rugăciune (dare de seamă)“, pag. 479-480. „Note despre geologia lui D. P. Thihatchef“ pag. 656. „Darea de seamă despre Soc. Junimea din Cernăuți (reprezintă)“ pag. 749-752.

Varietăți : „Particularități ale corpului uman. Un atestat sigur. Răulăcios. Un cuvânt frumos al unui Mitropolit“, pag. 830-832.

Diverse : „Congresul economic din Iași. Inspectorul Monumentelor istorice și Cetatea Neamțului. Facult. de medicină din Iași. Școala de meserii. Cumulul în învăț. sup. Incurajarea industriei Românești“, pag. 892-896.

„Apa de Cozla, după experiențele d-rului M. Ursulescu dela Spitalul Trg.-Neamț“, pag. 1373-1374.

Constantin Turcu

Limba și literatura ca valoare formativă a românii

(urmare)

Printre alte însușiri, limba noastră se mai caracterizează prin finețea și politețea de adresare, care se vede în folosirea pronumelor substantive, cu respectul cuvenit după vârstă și după situație socială. Expresiile *mata*, *dumnea*, *Măria Ta*, sunt atât de naturale, încât încercările de înlocuire prin *tu* sau *voi* au rămas de-a-dreptul ridicole.

Potrivit cu cerințele și relațiile sociale, cuvintele din limba noastră au țins și ele spre idealizare. Dela denumirea unui concept de natură materială s'a trecut la reprezentarea conceptelor de natură afectivă, spirituală, morală ori socială, după cum am arătat mai sus.

Așa s'a format în decursul veacurilor sufletul românului și așa s'a manifestat el pe scara civilizației, prin mijlocirea graiului său.

Cuvintele, având și ele viața lor, se uzează, îmbătrânesc, însă nu mor; dar sunt înlăturate încetul cu încetul din circulație. Filologii se ocupă mai pe larg de aceste dispariții și suprapuneri lexicale folosind mai cu seamă prețiosul studiu al lui Darmesteter : *La vie de mots*.

Și din limba noastră s'au pierdut cuvinte vechi românești de origine latină; altele, în chip natural, au venit să le înlocuiască, fără însă ca simțirea românească să fie denaturată. Noțiunile fiind concepute odată de geniul unei limbi, aceasta poate fi transmisă și prin alt cuvânt. Numai împrumuturile și imitațiile fără temei întârzie dezvoltarea firească a limbii primejduind totodată puterea formativă a poporului. Se pare că noi Românii ne găsim astăzi în această perioadă critică de infiltrație străină, mai mult decât în timpul diverselor curente lingvistice și literare exagerate.

Dacă latinismele, grecismele ori franțuzismele denaturau în trecut limba unei anumite clase sociale de cele mai multe ori suprapuse vieții autohtone, azi trebuie să ne îngrijoreze într'adevăr infiltrația în masele poporului a cuvintelor străine, care ne vin chiar din țară dela anumite neamuri cu care conviețuim, sau le aducem noi singuri, fără măsură, de peste hotare așa încât spoim ciudat și urit graiul acestui popor românesc.

În contrast cu limba veche și înțeleaptă a strămoșilor și părinților noștri, nu ni se pare oare că prea ne încălcăm în expresii improprii, neînțelese de multe ori, nepotrivite noțiunilor și străine de sufletul nostru ? Uneori jignim estelismul limbii noastre prin folosirea unui glosar de argoturi sau chiar de trivialități, care ne aparțin. Să-și reimprospăteze oricine discuțiile sătenilor strânsi la o întrunire politică, ripostele dela galeria unui

teatru, discuțiile școlărilor în recreație, pe stradă în general, manierismele dintr'un salon de dans, debaterile parlamentare, discuțiile la o conferință sau la un congres profesional și pretutindeni unde se adună lume din toate straturile societății. Nu este adevărat că, în afară de cuvintele necesare și utilitare, foarte multe din ele sunt spuse de prisos ori chiar de-a dreptul primejdios ?

Pentru a ne instrui și a ne înălța sufletul, suntem nevoiți să alegem cu multă băgare de seamă anumitele clipe consacrate conferințelor ori lecturilor alese, îmbrăcate și acestea în mare ținută. Dar scopul final către care trebuie să năzuiască o limbă este altul, cu totul altul.

Fie că e vorbită, fie că este scrisă, limba nu poate decât să urmărească realizarea adevărului, a binelui și frumosului.

Dela noțiuni ne ridicăm la judecări, apoi la raționamente și cugetări. Existența, în înțelesul larg al cuvântului, nu poate fi concepută decât prin cugetare. Fără a ne închide în turnul de ivoriu cu depozitul nostru de cunoștințe și de gânduri, ci dăruindu-ne societății prin mijlocirea graiului idealizat servim adevărata cultură umană ; altfel, asistăm singuri doar la o sublimă auto-mistuire a spiritului, cu nimic folositoare omenirii.

Dacă simpla propozițiune — ca rezultat al gândirii — se exprimă prin viu grai ori prin scris, caracterul ei nu poate fi decât implicit social. Cu atât mai mult arta, filozofia, știința, trebuie să intre în funcțiune socială.

Mărginindu-ne la domeniul literaturii, ca un aspect numai al vieții culturale, observăm că oricât de simple ar fi expresiile într'o scriere, ele pot înfățișa sentimente adânci și idei înalte, care contribuie într'o largă măsură la formarea sufelească a unui popor.

A rămânea însă numai la simpla reproducere a celor auzite și la mecanica transmitere a celor văzute ori memorizate, este ca și cum am străbate regiunile țării într'un cupeu închis și fără ferestre, povestind tovarășilor noștri de drum despre frumusețile și bogățiile ținuturilor pe unde am trece.

Dacă învățământul naturii nu se poate face decât în contact direct cu natura, tot astfel și frumusețile scrierilor nu vor putea fi simțite, ori gândite, înainte de a le fi gustat direct.

Literatura unui popor tinde să provoace emoții deosebite de acelea pe care ni le produc priveliștile naturii. Dacă natura cu variatele ei aspecte deșteaptă în noi emoții pur psihologice, literatura poate să producă *emoții estetice* realizând astfel frumosul. Frumusețea estetică este în același timp și frumusețea morală, izvor nesecat de creațiune și idealizare a *existențil* umane. Căci literatura nu este numai un domeniu de încântare și înălțare sufletească, ci și un mijloc de a crea valori în stare să mărească patrimoniul culturii omenesti. Dar valorile spirituale nu se creează decât în societate și prin societatea cea mai apropiată căreia îi aparțin.

După cum pentru cunoașterea naturii nu-i necesar să trecem numai decât hotarele țării noastre, tot astfel și pentru cunoașterea literaturii nu ne putem lipsi mai întâi de ceea ce este al nostru, specific național, deoarece în scrierile și în operele de artă naționale se oglindește natura patriei și viața socială a românimii de azi și din trecut. Pastelurile lui Alecsandri și a le lui Coșbuc, Pseudokinetikos (Odobescu), România Pitorească (Vlăhuță), Viața la țară, În război (D. Zamfirescu), Balade și Idile (Coșbuc) Șoimii (Sadoveanu), Răscoala (L. Rebreanu); Trilogia lui Delavrancea, Amintiri din copilărie (Creangă) ș. a. sunt modele pentru formarea sufletului românesc.

Dar chiar primele noastre scrieri românești n'au avut numai caracterul informativ, nici n'au satisfăcut un gust de erudiție al cărturarilor noștri ci un impuls e motiv determinat de cerințele existenței noastre la o nouă formă de viață, a dus la alcătuirea literaturii religioase și istorice-naționale. Sufletul românimii era făurit în spiritul limbii neaoșe din vechile predoslovii, cum zicea și poetul erou Al. Mateevici :

Limba noastră-i limba sfântă,
Limba vechilor cazanii,
Care-o plâng și care-o cântă
Pe la vatra lor țărani.

Cu scrierile cronicarilor și cu documentările savanților transilvăneni ne-am cunoscut trecutul. Cu Gh. Lazăr, Gh. Asachi și Eliade Rădulescu am intrat în faza eroică a literaturii românești. Cu Alecsandri, Creangă, Eminescu, Carageale, Coșbuc, Goga, Brătescu-Voinesti, ne-am afirmat, într'adevăr, chiar în fruntea literaturii altor popoare.

Problema care se pune acum și se cere rezolvată în mod imperios, este aceea a răspândirii scrisului românesc în marea mulțime de țărani, începându-se cu cartea fundamentală a creștinului, Sfânta Scriptură.

Românii fiind cel mai vechi popor creștin, pare uimitor ca din casa lor să lipsească Evanghelia, cu dreapta lor explicare. Este adevărat că suntem subjugați prea mult de realitatea răscolitoare a vremii, dar nu se poate trece peste marele adevăr, că Sfânta Scriptură pune în contact sufletul oamenilor cu divinitatea. Evanghelia este cel mai puternic îndreptar al vieții și lumea se cucerește mai ușor prin cuvântul ei decât prin sabie. În acest scop istorisirile scoase din pildele Mântuitorului și din învățătura evangheliștilor pot lumina un început de mare operă educativă a vieții sociale. De aceea încercările de până acum ale d-lui Gh. D. Mugur sunt vrednice de urmat.

Este neîndolos, apoi, că literatura are un rol hotărâtor în formarea sufletească a unei națiuni. Dar numai o literatură selecționată după vârste și după mediu, care să pătrundă în familie, în școală și în marele public

poate duce la edificarea sufletească; și am rămânea uimiți în scurt timp de puternica transformare sufletească a mulțimii, când cei dăruți cu misiunea apostolică și-ar îndeplini astfel chemarea lor.

Dacă toate cuceririle sufletești, ca și toate convertirile, nu s'au făcut decât prin acest procedeu, cu multe și grele jertfe, în vremuri când libertățile erau încătușate, cu atât mai vărtos aslăzi, în zile de mai multă libertate, sforțarea cărturarilor, mari și mici, nu poate fi atât de grea, pentru a rășpândi pretutindeni cărțile bune și folositoare.

Numai așa ne vom iubi copilăria și trecutul, vom deștepta în suflete mila și duiosia și vom trezi în mulțime sentimente și idei printr'o argumentare indirectă, fără a dăscăli inutil aceasă mulțime.

Câtă duiosie nu pătrunde în sufletul nostru numai la citirea unui fragment din *Moartea lui Castor* !

.....„Și acum geamătul lui Castor era glasul lăcutei mele desnădejdi în fața ruinii neamului.

A doua zi de dimineața mă trezește același glas tânguitor al câinelui Mă îmbrac, îmi iau pușca din cui, două cartușe din cutia mesei și ies în curte.

Castor, care zăcuse toată noaptea nemișcat, se scoală ca prin minune și mă urmează.

Femeia, care m'a văzut și m'a înțeles, fuge în bucătărie plângând.

— Castor, vin'aici !

Castor se târăște cu greutate după mine până la maidanul de peste drum. Aci se culcă pe partea dreaptă, lăsând descoperit locul inimii....

După ce s'a isprăvit, m'am întors acasă ca gonit de cineva, am intrat în odaie, am frânt pușca pe pat....

Ușa din dreapta s'a deschis. Mama a înaintat pe dibuite și m'a cuprins în brațe. Pe cealaltă ușă a intrat Maria și Dinu, amândoi slugi de peste treizeci de ani în curtea noastră : — și cu toții am plâns pe lăcute moartea lui Castor care ducea departe — mai departe, vremea unor fericiri apuse pentru totdeauna“.

Cu lecturi de acest fel putem forma suflete, care se vor îndrepta apoi, dela sine, spre noi.

„Imbunătățirea morală a unei nații se cuvine să se facă dinlăuntru prin ea însăși“, spunea cărturarul moldovean Gh. Asachi.

În concluzie, prin limbă păstrăm și transmitem monumente verbale, prin literatură îmbogățim spiritul, și prin amândouă aceste mijloace facem capabil pe om și societatea din care face el parte să se formeze în adâncime.

Nu va fi sărbătoare mai mare pentru neamul nostru, decât în ziua când limba curată și literatura autentică românească vor slăpâni toată viața sufletească a românimii; căci originea noastră, pământul acesta și sufletul nostru sunt nesecate surse de sănătoasă viață creatoare.

Victor Țăranu

ALBUME ȘCOLARE

Ne gândim să dăm în cele ce urmează, ceva despre albumele școlare începute la școala noastră și despre valoarea lor educativă.

Mărturisim dela început, că munca noastră n'o vedem și n'o credem singulară, după cum nici n'avem pretenția, de-a fi noi cei dintâi care ne-am gândit la realizarea aceasta.

Istoricul albumelor școlare, se pierde în trecut. Munca noastră modestă, își are izvorul în dragoslea și nevoia pe care o simțim zilnic, de-a ne întregi lecțiile prin chipuri și icoane, ce nu se găsesc în cărți și de cele mai multe ori, nici în comerț.

Lipsa de material didactic, variat și bogat, nevoia de colecționare a copilului, educația estetică, sunt numai o parte din argumentele cele mai reale și evidente, cari pledează cu prisosință pentru albumele școlare. Câte din școlile noastre primare, chiar dintre cele din centrele mari și cu localuri impunătoare, se pot lăuda cu un material didactic complet?

Cauzele? sunt multe și lipsa de fonduri, nu ni se pare întodeauna motivul cel mai serios și convingător.

În Germania, țara în care problema materialului didactic s'a pus cu mai multă seriozitate și unde o preocupare a familiei, unită cu aceea a caselor de editură și a inovărilor pedagogice merge mână 'n mână, are azi sute de laboratoare, în care materialul didactic, înainte de a trece în șoli, se experimentează. Conducerea acestor laboratoare încredințată, în majoritatea cazurilor, unui pedagog, este o garanție în plus. Casele de editură de acolo se întrec în a face sacrificii bănești și a prezenta din an în an, un material didactic în care se întâlnesc în mod fericit, toate inovările tehnice în arta grafică.

La noi? începuturi fericite au făcut câteva edituri. Păcat însă că prețurile întrec cu mult posibilitățile bănești a instituțiilor însărcinate cu înzestrarea școlilor.

De aci, nevoia de a ne face singuri un material didactic, chiar cu aceste mijloace bănești, pronunțat anemic.

Nu mai vorbim de o parte din materialul care completează albumele noastre și care nu s'ar găsi în comerț.

În felul în care le-am început să le realizăm, albumele se împart în trei grupe: a) *geografie*, b) *istorie* și c) *albumul care să cuprindă trecutul școlii*.

I. Albumele geografice se împart și ele în: a) un album al localității în care se găsește școala, — asta mai mult pentru orașe — b) unul pentru județ, c) un altul pentru țara noastră și d) albumul celorlalte țări.

a). **Albumul localității**, va cuprinde un plan al localității, vederi

caracteristice, figuri de oameni de seamă pe care i-a dat localitatea, etc.

b). **Albumul județului** (clasa II). Harta județului, vederi din județ care să înfățișeze forme de relief caracteristice, biserici, localități istorice, instalații industriale, locuitori, case, obiceiuri, port, etc.

c). **Albumul țării** (clasa III) Harta țării -- făcută de unul din elevi, chipul Regelui, steagul țării, vederi din țară: localități, forme de relief, monumente, chipuri de locuitori din toate regiunile cu portul lor specific, obiceiuri etc.

— Toate aranjate pe regiuni geografice.

d). **Albumul țărilor**. (clasa IV). Pentru fiecare țară se rezervă în album câteva foi.

Albumul unei țări cuprinde: harta țării făcută de elevi, steagul țării, chipul conducătorului, vederi, monstre, etc.

Se vor rezerva câteva foi și pentru celelalte continente.

II. Albumul istoric. (Pentru toate clasele). Harta țării, chipul Regelui, stema și steagul țării. Figurile Domnilorilor, scene din războaie, hărți istorice, arme de luptă, uniforme, cetăți, etc. aranjate după ani.

III. Albumul școlii, cuprinde: figurile învățătorilor cari au funcționat, în ordinea trecerii lor pe la școală. fotografiile luate în diferite excursii, serbări, vizite, etc.

Mijloace de realizare.

Apel la nevoia de colecționare a copilului.

Vederi cumpărate din comerț, găsite pe acasă, pe la neamuri, decupaj din reviste ilustrate, ziare, etc. Copiii din clasele: II-a, III-a, IV-a sunt cei mai indicați.

Material adus de noi: vederi cumpărate în diferite excursii, decupaj din revistele ilustrate române și străine, din ziare, etc. E un material nu scump și la îndemâna ori cui. Recomandăm ca foarte bune: „Boabe de grâu“, „Albina“, — foarte eftină — „Ilustrațiunea Română“, „Realitatea Ilustrată“, „Ziarul științelor și al călătoriilor“.

Un material bogat găsim în calendarele scoase de diferite reviste și ziare, a căror realizări tehnice, satisfac și ochiul cel mai pretențios.

Tot materialul acesta strâns, se lipește pe foile albumului, făcute din carton de culoare cenușie, având dimensiunile 36|45 cm. Foile sunt perforate la una din laturile mici și prinse cu șnur, așa că se pot scoate cu ușurință atunci când este nevoie. Desigur complectarea acestor albume nu se poate face într'un an, doi, ci am putea spune că nu sunt niciodată complecte; în felul acesta, munca se continuă de seriile de elevi și învățători, cari vor simți o deosebită plăcere să contribuie și ei cu ceva la o operă începută de înaintașii lor.

Prin felul cum se alege și așează materialul, esteticul nu trebuie uitat.

Așezarea se va face astfel încât să încante ochiul și să educe gustul pentru frumos.

Albumul școlii, oglindă a trecutului, va deștepta în sufletele noastre și a copiilor, sentimente de pietate pentru munca și viața tănără care a trecut pe aci curgând în ani, amintindu-ne celor de azi, că nu suntem decât tot călători grăbiți spre *altceva*.

Neculai Arhip, învățător

IV. ACTUALITĂȚI

REVISTA REVISTELOR

Revista generală a învățământului, anul XXIII, No. 9-10. Problema învățământului complementar se menține pe afiș, ca o piesă dintr'o stagiune care face epocă. Nu i-s-a găsit încă o soluție definitivă, care să impace pe toata lumea, cu toate că până acum avem, slavă Domnului, o literatură bogată, ca un vermisaj autumnal, în proiecte de reforme școlare, cu toate că fiecare cetățean-părinte, care are câte un ploid în ultimele trei clase primare, poartă în scoarța cenușie un plan personal — doar de-aia-i român! — care este totdeauna și cel mai bun și cel mai fericit. Din aceste motive, care nu prea sunt așa de binecuvântate, studiul d-lui Iosif Gabrea „Pentru o școală complementară mai bună” e binevenit. D-sa arată căre-i scopul acestui învățământ, programa care să se aplice, metodele, legătura dintre școală și viața și rostul învățătorului în școala primară ajustată pe realități și pentru realități. Ca noutate: comunitățile de muncă. Recomandăm lectura acestui studiu al d-lui Iosif Gabrea: și regretăm că nu-l putem cita în întregime.

In sumarul revistei: G. Adamescu: chestiuni de gramatică; V. P. Nicolau:

„Metode de educație morală în școala primară”; M. Mihailescu: „Considerațiuni și deziderate pentru limba franceză”; C. Sporea: „O propunere în vederea reformei programelor școlilor normale”; Liviu Constantinescu: „Activismul în predarea șt. fizico-chimice”. La recenzii, spicuirii remarcăm: „cercurile culturale ale învățătorilor” de Stoica, Șt. Stănescu care e just.

Școala și viața, anul VI, No. 4-5. I. D-na Eliza Alexandrescu propune o împăcare a școlii active cu școala oficială. Subscriem la punctele IV-IX, fără rezerve. Sunt bune mai și mai ales realizabile, fără eforturi și cheltuieli.

II. Dacă ne gândim că indicele de civilizație este consumul săpunului și al zahărului și dacă ne mai gândim la asistența statului pentru populația școlară săracă — în timp ce dansul milioanei ia proporții fantastice — cred că e mai prudent să mai comentăm și studiul „Câteva tipuri sociale” al d-lui C. Angheliescu.

Sumarul revistei cuprinde darea de seamă asupra congresului învățătorilor, ținut în Septembrie trecut la Timișoara.

Muzică și poezie — revista Filarmoniceii — anul I, Nr. 3. „Ce este colinda? Impreună cu alte supersuții și credințe, este marturia multimilenară a unei culturi străvechi, a cărei conservare o datorăm vrednicului nostru țaran înfrăiț cu glia mai mult ca oricare altul. Că această dragoste de cult a fost îndreptată spre podoaba dreptei credințe, nu poate decât să laude intelpciunea propovăduitorilor creștinismului.

Colinda ca obicei are o valoare documentară istorică, etnică, literară, artistică și morală. Influența ei etică e covârșitoare. Prin ea se face primul contact al gingașului suflet de copil cu credința ce îi urmărește și inseninează viața întreaga ca un vis frumos. Eu am întâlnit-o în tranșe și în captivitate: de atunci mereu m'a însoțit, dar nu uit măreția feerică a primului contact cu ea la Seliște.

De ce simțim solemnitatea impresionantă la auzul colindei? Pentrucă muzica ei are putere sacră, pentrucă ea ne reamintește și desvăluie toată vraja copilariei inconștientă și fericită, după care plângem sub povara amintirilor, cu certitudinea iremediabilului. Ea ne transpune în timp și spațiu cu mulți ani în urmă, ne face să întrezărim satul sub farmecul nopții Ajunului Sfânt. Vedem căsuțele din vale și depe coasta acoperită de zăpada sclipitoare și immaculată, lumina nestinsă în noaptea aceea din ferestrele tuturor caselor, ca un reflex al cerului înstelat, pe pământ.

Ca valoare muzicală colindele stau alături de cântecele de nuntă și bocete (tot tradiționale) în fruntea tezaurului nostru folkloristic — muzical prin noblețea, frumusețea, varietatea și capacitatea lor. Colindele, cari au ilustrat iluminarea lui Ion Nebunu¹⁾, au isvorât cântecele de slavă din Constantin Brâncoveanu, vor mai putea simboliza credința, strădania și martiriul lui Horia... Serie d. Sabin Drăgoi.

Splendidele articole „Insemnări de ignoranță“ de Tudor Argezi și „Basme și balade muzicale“ de Adrian Maniu sunt cizelări de arabescuri pe marmoră multicoloră: ași impieta citând, rupând droburi din unitatea lor. Trebuieș cetite în întregime.

Sumarul revistei: R. Han: cântec; Victoria Ursu: Portrete muzicale: Alfred

Cortot: Adrian Maniu: Pomenire: G. Dinicu: din viața mea: Em. Ciomac: Spiritul muzicii spaniole moderne; C. Bobulescu: Melodii și cântece vechi românești: Al. Gordan: Ciprian Porumbescu: C. Notara: Camille Saint Saëns: Radu Păltiniș: concertele Filarmoniceii: cronici stiri și un supliment muzical. Abonamentul 200 lei anual. Adresa: Str. Latină Nr. 8, București III.

Buletinul comisiei monumentelor istorice, anul XXVII, fascicula 81.—În țara noastră unde valoarea arhitecturală și artistică a unui edificiu se evaluează după numărul etajelor și după orice aiureală încremenită în beton armat sau cărămidă, iar valoarea unei picturi se judecă raportând-o la asemănarea c'o ermlitografie, la noi unde între minunatul Voroneț care a înflorit ca un crin mângâiat de beteala soarelui de mai și de broboanele de rouă diamantie, în peluza policromă a Bucovinei și înalță duios și modest, ca un cântec de schimnic, rugăciunea acestui pământ spre cerul nemărginirilor și al mării lui Dumnezeu și între catedralele metropolitane dela Iași și dela Cernăuți lumea ar alege și ar admira pe acele din urmă, o publicație ca aceea a comisiei monumentelor istorice este neprețuită. De 27 ani cunoscătorii — și ce puțini sunt! — artei vechi românești — pe care o cunosc mai bine decât autohtonii un Diehl, un Vondakov, un Paul Henry sau un Strisgovschi— se străduiesc și colindă țara în lung și'n lat ca să descopere și să pună la adăpost de toate profanările monumentele noastre artistice. S'au publicat în buletin studii despre bisericile lui Ștefan cel Mare, domnul care a isbutit să creeze din arta bizantină, gotică, armeană și autenticul moldav un stil nou unic în lume; un număr s'a închinat bisericilor lui Rareș, îndrăgitul de epicul aventurii și de somptuasitatea arhitecturală, altul Curții de Argeș. În numărul actual: raportul III-lea al d-lui Virgil Drăghicescu asupra monumentelor Olteniei: Dr. Baskovici cu „Le narthex de Cozia avait-il un étage supérieur?“. N. Ghica-Budești: Biserica din Rebegești; arh. Șt. Balș: Biserica Sf. Elefterie din București; cronica de A. Ivanovschi și un rezumat în limba franceză.

M. COJOCARU

1) Din opera „Năpasta“ a lui S. Drăgoi după piesa lui Carageale.

T A B L O U

**de doamnele și domnii cari au plătit abonamentul
la revista „Preocupări didactice“.**

Emil Aronescu 100 lei, Ștefan Avram 200 lei, I. Apăvăloaiei 100 lei, C. Apostolescu 100, Maria Aronovici 100 lei, C. Aneculăesi 100 lei, Pr. Petru Bălănescu 100 lei, D. Bogdan 100 lei, Elena C. Bogdan 100 lei, Elena Borș 100 lei, A. Barid 100 lei, Dr. Brețcanu 200 lei, Gh. Baltă 100 lei, Calistrat Bogdan 200 lei, Spiridon Barcan 100 lei, G. Boancă 100 lei, I. Borcea 100 lei, V. Butnaru 100 lei, Alex. Borș 20 lei, C. Busuioc 100 lei, Biblioteca Șc. Normale băeți Roman 200 lei, Gr. Capșa 100 lei, Didina Chirișescu 100 lei, N. Cucuș 100 lei, Gh. Catană 100 lei, N. Cazan 50 lei, Gav. Cristea 100 lei, M. Ciudiu 100 lei, Gh. Ceaușu 50 lei, Adriana Crățniceanu 80 lei, Caravasile Emanuel 40 lei, I. Cuibaru 100 lei, V. Cruceanu 100 lei, V. Chiribău 20 lei, Gh. Ciobanu 40 lei, D. Ciocan 50 lei, Carata C. 20 lei, Maria Dumbravă 100 lei, C. Donea 300 lei, Corina Duiculescu 100 lei, Gh. Dimitriev 100 lei, Maria Danielescu 100 lei, C. Dima 100 lei, Elena Filimon 100 lei, Genoveva Fatino 100 lei, Isac Fainaru 200 lei, Cecilia Grințescu 100 lei, Gh. Groapă 100 lei, Pr. M. Gavrilescu 200 lei, P. Gheorghiu 50 lei, N. Hanganu 50 lei, C. Hoiescu 200 lei, M. Hondrilă 50 lei, Maria Iliescu 50 lei, I. Iliescu 50 lei, P. Ionescu 100 lei, Alex. Ionescu 100 lei, I. Irimia 50 lei, I. T. Ionescu 40, Eleonora Lefter 50 lei, Lungu Ana 80 lei, I. P. Lorian 50 lei, Leonte C. 20 lei, Eufrosina Manoliu 100 lei, Aurora Manoilescu 100 lei, Leon Mrejeru 100 lei, Nat. Mihailescu 50 lei, N. Mancaș 200 lei, Teofan Macovei 50 lei, Gh. V. Măcărescu 500 lei, Gh. Mitru 100 lei, Gh. Mareș 100 lei, Manoliu Crișan 20 lei, Mestecăneanu H. 40 lei, Munteanu Gh. 40 lei, Așchiopoaiei Gav. 40 lei, Elena Niculescu 100 lei, Mircea Mocanu 20 lei, M. Merfea 20 lei, Mândru C. 20 lei, I. Niculescu 100 lei, E. Nourescu 100 lei, Vița Niculescu 100 lei, Nicolau Smaranda 80 lei.

— VA URMA —

Rugăm pe toți Domnii colegi cari au primit revista, să ne trimită neîntârziat abonamentul.
